

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบนที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทัศนคติ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ และความแตกต่างระหว่างตัวแปร

ได้หาความสัมพันธ์และความแตกต่างในหลายวิธี ได้แก่

- การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา และความสามารถในการพูดภาษาไทย ด้วยค่าสถิติ Pearson Product Moment Correlation
- การเปรียบเทียบหาความแตกต่างของทัศนคติระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ด้วยค่าทางสถิติ t-test
- การเปรียบเทียบหาความแตกต่างของทัศนคติระหว่างการนับถือศาสนาด้วยค่าทางสถิติ F-test

ส่วนที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ในส่วนนี้จะกล่าวถึง หมู่บ้านที่ศึกษา เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ความสามารถในการพูดภาษาไทย และการนับถือศาสนา ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนเกษตรกรแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
นอแล (อ่างขวาง)	38	18.3
ขุนวาง	37	17.8
ขุนแปะ	37	17.8
ห้วยโป่ง	39	18.7
แม่ตะปอก	31	14.9
หนองเขียว	26	12.5
รวม	208	100.0

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	108	51.9
หญิง	100	48.1
รวม	208	100.0

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
49 ขึ้นไป	18	8.7
38 - 48	29	13.9
27 - 37	44	21.2
16 - 26	81	38.9
15 และต่ำกว่า 15	36	17.3
รวม	208	100.0

อายุสูงสุด 65 ปี อายุเฉลี่ย 27.50 ปี
 อายุต่ำสุด 13 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.69

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	107	51.4
ป.1	2	1.0
ป.2	2	1.0
ป.3	8	3.8
ป.4	16	7.7
ป.5	8	3.8
ป.6	35	16.8
อื่นๆ	30	14.4
รวม	208	100.0

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามความสามารถในการพูดภาษาไทย

ความสามารถในการพูดภาษาไทย	จำนวน	ร้อยละ
ดี	51	24.5
ปานกลาง	79	38.0
พอได้	62	29.8
ไม่ได้เลย	16	7.7
รวม	208	100.0

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	85	40.9
สมรส	123	59.1
รวม	208	100.0

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามการนับถือศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	99	47.6
คริสต์	43	20.7
พุทธร่วมกับนับถือผี	66	31.7
รวม	208	100.0

จากส่วนที่ 1 สรุปได้ว่า

จำนวนเกษตรกรจากแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านนอแล หมู่บ้านห้วยโป่ง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ ร้อยละ 18.4 รองลงมาคือหมู่บ้านขุนวาง หมู่บ้านขุนแปะ ร้อยละ 17.8 หมู่บ้านแม่สะป๊อก และหมู่บ้านหนองเขี้ยว ร้อยละ 15.0 และ 12.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 51.4 และเพศหญิงร้อยละ 48.6 ซึ่งมีจำนวนชายมากกว่าหญิงเล็กน้อย (ตารางที่ 3)

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 38.9 มีอายุอยู่ในช่วง 16-26 ปี รองลงมาอยู่ในช่วง 27 - 37 ,ช่วงต่ำกว่า 15 ปี ,ช่วง 38 - 48 ปี และตั้งแต่อายุ 49 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.2 17.3 13.9 และ 8.7 ตามลำดับ และอายุเฉลี่ยคือ 27.5 ปี (ตารางที่ 4)

ระดับการศึกษาของเกษตรกร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.4 ไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งจากรายงานผลการศึกษาสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 16 แห่ง (กมล และนรินทร์ชัย, 2539 : 27) พบว่าประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 50.70 ก็ไม่ได้รับการศึกษาเช่นกัน (ตารางที่ 5)

ความสามารถในการพูดภาษาไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดภาษาไทยได้ถึงร้อยละ 92.3 อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับชมและฟังรายการทางโทรทัศน์และวิทยุ จึงสามารถพูดและสื่อสารภาษาไทยได้เป็นอย่างดี แม้ตามตารางที่ 5 มีกว่าร้อยละ 50 ไม่ได้รับการศึกษา (ตารางที่ 6)

สถานภาพด้านการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมรสแล้วร้อยละ 59.1 และที่ยังไม่ได้สมสร้อยละ 40.9 (ตารางที่ 7)

ศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 47.6 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือพุทธร่วมกับนับถือผี และศาสนาคริสต์ร้อยละ 31.7 และ 20.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ส่วนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปฏิบัติและทัศนคติ โดยแบ่งเป็นส่วนดังนี้

- ก. ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้
- ข. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ
- ค. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ง. ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์

ก. ข้อมูลด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้

ตารางที่ 9 แสดงค่าร้อยละของการปฏิบัติและทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้

ประเด็นการปฏิบัติ (ร้อยละ)	(N=208)					
1) ในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ผู้ตอบไปร่วมปลูกป่าชุมชน	80.3					
2) เมื่อปลูกป่าชุมชนแล้ว เกษตรกรไปดูแลรักษา	58.2					
ประเด็นการปฏิบัติ	N	Max	Min	S.D.	Mean	
3) จำนวนต้นไม้ที่เกษตรกรปลูกในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาเฉลี่ย (ต้น)	208	500	0	87.11	44.62	
4) จำนวนต้นไม้ที่คาดว่าจะปลูกตามข้อ 3) แล้วรอดตายเฉลี่ย (ต้น)	208	500	0	69.21	32.50	
5) จำนวนเพื่อนเกษตรกรที่คาดว่าจะตัดต้นไม้ (คนต่อ 100 คน)	208	100	0	19.59	13.52	
6) จำนวนเพื่อนเกษตรกรที่คาดว่าจะทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมี (คนต่อ 100 คน)	208	100	0	18.01	10.65	
ประเด็นทัศนคติ (ร้อยละ)	1*	2*	3*	4*	5*	เฉลี่ย
7) เกษตรกรเห็นว่าป่าชุมชนมีประโยชน์กับตนเอง	0.96	0.96	9.14	26.44	62.50	4.48
8) เกษตรกรเห็นว่า การตัดต้นไม้เป็นสิ่งไม่ดี	0	1.92	7.69	28.85	60.10	4.50
9) เกษตรกรเห็นว่า การทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีเป็นสิ่งไม่ดี	0.48	1.44	2.40	35.58	61.54	4.53

1* หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2* หมายถึง ไม่เห็นด้วย

3* หมายถึง ไม่แน่ใจ

4* หมายถึง เห็นด้วย

5* หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 9 สรุปได้ว่าในเรื่องการปฏิบัติทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ โดยใน 1 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรไปรวมปลูกต้นไม้ร้อยละ 80.3 และเมื่อปลูกแล้วมีเกษตรกรที่ไม่ดูแลรักษาเพียงร้อยละ 58.2 นั่นคงเป็นเพราะเกษตรกรไม่ได้ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ปลูก จึงมีผู้ไปดูแลน้อย ในจำนวนต้นไม้ที่เกษตรกรปลูกเฉลี่ยคนละ 44.6 ต้น และคาดว่าจะรอดตายเฉลี่ย 32.5 ต้น ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากคือประมาณร้อยละ 70 จากที่ปลูก (นรินทร์ชัยและกมล, 2539 : 48) ได้สำรวจข้อมูลโดยไปดูแลแปลงปลูกต้นไม้ พบว่าต้นไม้ที่ไปปลูกและรอดตายจริงๆมีเพียงประมาณร้อยละ 20 - 30 เท่านั้น เป็นไปได้ว่าเกษตรกรคาดเดาเกินความจริง และเกษตรกรคาดว่าจะมีคนตัดต้นไม้ในพื้นที่ป่าสงวนเฉลี่ยประมาณ 13.5 คน ซึ่งเกษตรกรควรมีการลงโทษที่หนัก เพื่อไม่ให้เป็นอย่างแก่คนอื่น ส่วนการทิ้งภาชนะบรรจุขวดสารเคมีในไร่นา พบว่ามีเกษตรกรที่ทิ้งประมาณ 10.7 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่มาก ควรมีการรณรงค์ป้องกันไม่ให้เกษตรกรทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีในไร่นา เนื่องจากอาจมีสารเคมีตกค้างเมื่อฝนตก ทำให้สารเคมีไหลลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อคนพื้นราบได้

สำหรับด้านทัศนคติ พบว่าเกษตรกรมีทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.21-5 ซึ่งถูกจัดอยู่ในเกณฑ์ "ดีมาก" ทั้ง 3 ประเด็น คือ เกษตรกรเห็นว่าป่าชุมชนมีประโยชน์กับตนเอง การตัดไม้เป็นสิ่งไม่ดีไม่ควรทำ เหตุที่เกษตรกรตัดเนื่องจากต้องการเอามาซ่อมแซมบ้าน ใช้ทำฟืน ซึ่งปัจจุบันได้มีการรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาปลูกป่าชุมชน เพื่อให้เกษตรกรสามารถตัดมาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งนับว่าได้ผลเป็นอย่างดี และเกษตรกรเห็นว่าการทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีในไร่นาก็เป็นสิ่งไม่ดีเช่นกัน

ข. ข้อมูลด้านการพัฒนาอาชีพ

ตารางที่ 10 แสดงค่าร้อยละของการปฏิบัติและทัศนคติด้านการพัฒนาอาชีพ

ประเด็นการปฏิบัติ (คนต่อ 100 คน)	N	Max	Min	S.D.	Mean
1) จำนวนเพื่อนเกษตรกรที่คาดว่าจะไม่จำหน่ายผลผลิตให้กับโครงการหลวง	208	50	0	8.25	3.75
2) จำนวนเพื่อนเกษตรกรที่คาดว่าจะพยายามหาความรู้ให้กับตนเอง	208	9	0	25.21	34.83

ประเด็นทัศนคติ (ร้อยละ)	1*	2*	3*	4*	5*	เฉลี่ย
3) การจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าอื่นเป็นสิ่งไม่ดี	0	0	6.73	38.94	54.33	4.47
4) การรวมกลุ่มกันรับความรู้เป็นสิ่งไม่ดี	53.36	29.34	7.69	9.13	0.48	4.26
5) การประกอบอาชีพต้องเพิ่มความรู้อยู่เสมอ	0.48	0	2.40	41.35	55.77	4.52
6) การรวมกลุ่มทำให้ประสบความสำเร็จมาก	5.29	3.85	64.90	16.35	9.61	3.21

1* หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2* หมายถึง ไม่เห็นด้วย

3* หมายถึง ไม่แน่ใจ

4* หมายถึง เห็นด้วย

5* หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายเหตุ คำถามเชิงลบข้อ 4 คะแนนจะกลับกัน คือ 1* = 5 , 2* = 4 , 3* = 3 , 4* = 2 , 5* = 1

จากตารางที่ 10 สรุปได้ว่าในเรื่องการปฏิบัติทางด้านการพัฒนาอาชีพ กล่าวถึงการไม่จำหน่ายผลผลิตให้กับโครงการหลวง และเกษตรกรที่คาดว่าพยายามหาความรู้ให้กับตนเอง เพื่อให้ประกอบอาชีพของตน พบว่ามีจำนวนเกษตรกรที่ไม่จำหน่ายผลผลิตให้กับโครงการหลวงมีประมาณร้อยละ 3.8 คน คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีผลผลิตที่ไม่ได้ขนาดหรือตรงกับมาตรฐานที่โครงการหลวงได้กำหนดไว้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าอื่นไปบ้าง และพบว่ามีจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าพยายามหาความรู้ให้กับตนเองโดยการถามเพื่อนบ้าน หรือพยายามมาพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพของตน มีเพียงประมาณร้อยละ 34.8 คน ซึ่งยังน้อยมาก คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรอาจจะไม่ค่อยมีเวลาว่างซึ่งตรงกับเจ้าหน้าที่ ในแต่ละวันเกษตรกรก็มีภารกิจที่จะต้องออกไปประกอบอาชีพของตนเองทั้งวัน ซึ่งสอดคล้องกับธีรศักดิ์ (2539 : 95) ที่ได้ประเมินผลงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ปรากฏว่าเพื่อนบ้านของเกษตรกรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเกษตรในชุมชน เมื่อเกษตรกรมีปัญหาทางการเกษตรก็มักจะไปปรึกษากับเพื่อนบ้านมากกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพออยู่แล้ว ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีผู้นำเกษตรกรและเกษตรกรอาสาให้มีจำนวนมากขึ้นในหมู่บ้าน หรือทุกกลุ่ม ตามประเภทของการปลูกพืช ควรส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อให้มีความรู้และความสามารถมากที่สุด รวมทั้งสนับสนุนให้มีบทบาทเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่ในการช่วยตอบปัญหาและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรให้มากที่สุดด้วย

สำหรับประเด็นทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ พบว่าเกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพแต่ละประเด็นอยู่ในช่วง 4.21 – 5 ซึ่งถูกจัดอยู่ในเกณฑ์ “ดีมาก” 3 ประเด็น คือ การจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าอื่นเป็นสิ่งไม่ดี การรวมกลุ่มกันรับความรู้เพื่อการประกอบอาชีพเป็นสิ่งไม่ดี และการประกอบอาชีพการเกษตรจำเป็นต้องเพิ่มความรู้อยู่เสมอ นั้นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพมากขึ้น จึงคิดว่าการเพิ่มความรู้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ และประเด็นสุดท้าย กล่าวว่าการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรม เช่น ขายของร่วมกัน พบว่าเกษตรกรมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.61-3.40 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ “ปานกลาง” นั้นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังเกิดความระแวงและไม่ไว้วางใจเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน กล่าวหาเพื่อนจะโกง จึงทำให้เกษตรกรมีคะแนนทัศนคติในด้านการรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมปานกลาง

ค. ข้อมูลด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 11 แสดงค่าร้อยละของการปฏิบัติและทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ประเด็นการปฏิบัติ	ร้อยละ (N = 208)
1) เกษตรกรที่เคยพบเห็นผู้อื่นป่วยหรือมีอาการที่คิดว่าเป็นโรคเอดส์	1.4
2) เกษตรกรที่เคยมีเพื่อนและญาติที่คิดว่ามีอาการเป็นโรคเอดส์	1.4
3) หากมีญาติป่วยเป็นเอดส์ เกษตรกรคิดจะรับประทานอาหารร่วมกับญาติผู้นั้น	56.3
4) หากมีญาติป่วยเป็นเอดส์ เกษตรกรคิดจะใช้สิ่งของร่วมกับญาติผู้นั้น	13.9
5) ปกติใน 30 วันที่ผ่านมา มีเกษตรกรถ่ายอุจจาระในสวน	70.0
6) ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา มีเกษตรกรและบุตรที่เคยได้รับการฉีดวัคซีน	41.7
7) เกษตรกรที่เคยพบเห็นคนอื่นเสพยาสิ่งเสพติด	24.7
8) เกษตรกรที่ตอบว่าในหมู่บ้านมีกฎระเบียบสำหรับห้ามเสพยาสิ่งเสพติด	92.9
9) เกษตรกรที่คิดว่าการวางแผนครอบครัวโดยใช้ถุงยางอนามัยได้ผล	80.1
10) เกษตรกรคิดวางแผนครอบครัวในช่วงสภาพที่เหมาะสม (อายุ 15 – 45 ปี)	92.9 (N=85)
11) เกษตรกร(สมรสแล้ว)มีการวางแผนครอบครัว	64.2 (N=123)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ประเด็น(คนต่อ 100 คน)	N	Max	Min	S.D.	Mean	
12) จำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะเป็นโรคเอดส์เฉลี่ย	208	40	0	2.78	0.23	
13) จำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะภายในล้มเฉลี่ย	208	100	0	32.42	49.73	
14) จำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะไปฉีดวัคซีนเฉลี่ย	208	100	0	30.70	63.75	
15) จำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะติดยาเสพติดเฉลี่ย	208	90	0	13.07	6.28	
16) จำนวนบุตรในครอบครัวที่เหมาะสมเฉลี่ย	208	10	0	1.20	2.81	
ประเด็นทัศนคติ(ร้อยละ)	1*	2*	3*	4*	5*	เฉลี่ย
17) โรคเอดส์เป็นโรคที่เป็นอันตราย	78.85	14.42	5.29	1.44	0	4.17
18) ท่านกลัวญาติพี่น้องเป็นโรคเอดส์	12.98	4.81	2.88	16.83	62.50	4.11
19) หากผู้อื่นไปถ่ายอุจจาระในป่า ท่านกลัวติดเชื้อโรคหรือไม่	10.10	4.81	6.25	37.02	41.81	3.97
20) การฉีดวัคซีนมีส่วนช่วยป้องกันโรคระบาดได้	0	0	21.15	29.33	49.52	4.28
21) ถ้าไม่ได้ฉีดวัคซีนกลัวจะเป็นโรคระบาดหรือไม่	5.29	5.77	5.29	36.54	47.11	4.11
22) การเสพยาเสพติดไม่เป็นผลเสียต่อตนเอง	77.41	21.15	0.96	0	0.48	4.76
23) การเสพยาเสพติดไม่เป็นผลเสียต่อครอบครัว	74.52	23.08	1.44	0.96	0	4.71
24) การเสพยาเสพติดไม่เป็นผลเสียต่อสังคม	70.19	26.44	2.89	0	0.48	4.66

1* หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่กลัวเลย, 2* หมายถึง ไม่เห็นด้วย ไม่กลัว
 3* หมายถึง ไม่น่าใจ, 4* หมายถึง เห็นด้วย กลัว, 5* หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง กลัวมาก
 หมายเหตุ คำถามเชิงลบข้อ 17,22,23,24 คะแนนจะกลับกัน คือ 1* = 5, 2* = 4, 3* = 3, 4* = 2, 5* = 1

จากตารางที่ 11 สรุปได้ว่าในเรื่องการปฏิบัติทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต กล่าวถึงโรคเอดส์ ซึ่งจากการที่เกษตรกรเคยพบเห็นและเคยมีเพื่อนหรือญาติที่มีอาการที่คิดว่าจะเป็นโรคเอดส์ และจากการคาดเดา พบว่ามีร้อยละ 1.4 และ 0.2 ตามลำดับ ซึ่งเป็นจำนวนน้อยแต่ก็เป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่อาจจะมีเกษตรกรที่คาดว่าเป็นโรคเอดส์มากกว่านี้ เพราะจากการสำรวจของนรินทร์ชัยและกมล (2539 : 22) พบว่ามีเกษตรกรที่ตายด้วยโรคเอดส์เฉลี่ย 2.2 คนต่อกลุ่มบ้าน และอาจเป็นไปได้ว่าในสังคมชนบทอาจมีมากกว่านี้ แต่ไม่อาจทราบได้จริงๆ ถึงแม้ว่าเกษตรกรรู้ว่าตนเองเป็นโรคเอดส์ ก็จะไม่ยอมเปิดเผยเพราะกลัวสังคมจะรังเกียจ และจากการสอบถามถึงการประกอบกิจกรรม โดยร่วมรับประทานอาหารหรือใช้สิ่งของ เช่น เสื้อผ้า ร่วมกันผู้ป่วยที่เป็นญาติและเพื่อน พบว่ามีเพียงร้อยละ 56.0 และ 13.9 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรกลัวว่าจะเกิดโรคได้ จึงไม่กล้าประกอบกิจกรรมร่วมด้วย

เรื่องการถ่ายทอดจรรยาในส้วม พบว่ามีเกษตรกรร้อยละ 70 ที่เข้าส้วมทุกวันในช่วงเวลา 30 วันที่ผ่านมา และจากการคาดเดาของเกษตรกร พบว่ามีผู้ใช้ส้วมทุกวันประมาณ 49.7 คน แต่จากการสำรวจของผู้วิจัยในหมู่บ้านที่ศึกษา ทำให้ทราบว่า บางหมู่บ้าน ทุกหลังคาเรือนมีส้วมแต่เกษตรกรไม่ใช้มากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่เคยชินกับการใช้ส้วม จึงต้องเข้าป่าแทนการใช้ส้วม

เรื่องการฉีดวัคซีน พบว่ามีเกษตรกรร้อยละ 41.7 เท่านั้น ที่ได้รับการฉีดวัคซีนในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จากการสอบถาม พบว่าเกษตรกรบางส่วนยังเชื่อว่าไม่มีความจำเป็นต้องฉีดวัคซีน เพราะไม่เคยเป็นโรคระบาดมาก่อน หรือมีฉะนั้นการให้บริการฉีดวัคซีนกับบุคคลวัยสูงอายุแต่เดิมอาจไม่ทั่วถึง

เรื่องยาเสพติด พบว่ามีเกษตรกรที่เคยพบเห็นผู้อื่นติดยาเสพติดประมาณร้อยละ 24.7 และจากการคาดเดามีเพียงร้อยละ 6.3 ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเพียงบางส่วน ในเรื่องการเสพยาฝิ่น (มูลนิธิโครงการหลวง, 1993 : 122) พบว่าจำนวนผู้ติดยาเสพติดลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนได้มีการอพยพไปอยู่ในพื้นที่อื่น และก็มีบางส่วนที่พยายามบำบัดด้วยตนเอง เช่น ที่บ้านนอแล เนื่องจากคณะกรรมการหมู่บ้านได้ออกกฎหมายห้ามเสพยาในหมู่บ้าน ถ้าฝิ่นจะถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน ประกอบกับข้อมูลในท้องถิ่นกล่าวกันว่าทหารว่าได้จัดประชุมห้ามปลูกฝิ่นในพื้นที่ชายแดน ทั้งไทยและพม่า

เรื่องการวางแผนครอบครัว พบว่ามีเกษตรกรที่คิดว่าการวางแผนครอบครัวโดยใช้ถุงยางอนามัยแล้วได้ผลร้อยละ 80.1 เกษตรกรที่คิดว่าจะวางแผนครอบครัวในช่วงที่มีสภาพที่เหมาะสม (อายุ 15-45 ปี) ร้อยละ 93.0 และเกษตรกรที่มีการวางแผนครอบครัว (เฉพาะผู้ที่แต่งงานแล้ว) ร้อยละ 64.2 จะเห็นว่าเกษตรกรที่แต่งงานแล้วมีการวางแผนครอบครัวน้อยกว่าแนวคิดที่จะปฏิบัติในเรื่องนี้ของเกษตรกรที่ยังไม่แต่งงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรที่ยังไม่แต่งงานคิดว่าการมีลูกมากเป็นสิ่งไม่จำเป็น เพราะจะทำให้เกษตรกรต้องมีการระดมมากขึ้น จึงไม่ยอมมี

บุตรมาก และจากการสอบถาม พบว่าเกษตรกรคิดว่าในครอบครัวควรจะมียุตรเพียง 2-3 คน จึงจะเหมาะสม เพราะจะทำให้ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจในอนาคต

สำหรับด้านทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าเกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในช่วง 4.21-5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ "ดีมาก" 4 ประเด็น คือ การฉีดวัคซีนมีส่วนช่วยป้องกันโรคระบาดได้ การเสพยาเสพติดเป็นผลเสียต่อตนเอง การเสพยาเสพติดเป็นผลเสียต่อครอบครัว การเสพยาเสพติดเป็นผลเสียต่อสังคม ส่วนอีก 4 ประเด็น คือ เกษตรกรมีทัศนคติว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่อันตราย เกษตรกรกลัวญาติพี่น้องเป็นโรคเอดส์ หากผู้อื่นไปถ่ายอุจจาระในป่าเกษตรกรกลัวติดเชื้อโรค และถ้าไม่ได้ฉีดวัคซีนกลัวจะเป็นโรคระบาด โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.41-4.20 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ "ดี" แสดงว่าเกษตรกรก็ให้ความสำคัญแต่ยังไม่ดีมาก อาจเป็นเพราะเกษตรกรยังคงมีความเชื่อดั้งเดิมจากบรรพบุรุษที่ปลูกฝังมา เช่น เกษตรกรยังคงมีความเชื่อว่า การไปถ่ายอุจจาระในป่าจะไม่ทำให้เชื้อโรคมาติดญาติพี่น้อง ซึ่งเกษตรกรเคยชินกับการไปถ่ายอุจจาระในป่ามากกว่าในส้วม และเกษตรกรยังเชื่อว่าการไปฉีดวัคซีนก็ไม่สามารถป้องกันโรคระบาดได้ จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ต่ำคือ 4.0 และ 4.1 ตามลำดับ ดังนั้นควรมีการรณรงค์เน้นหนักด้านการรักษาสุขภาพอนามัยในเรื่องการใช้ส้วมและการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรค ซึ่งจะช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

ง. ข้อมูลด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของการปฏิบัติและทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์

ประเด็นการปฏิบัติ (ร้อยละ)	(N=208)					
1) เกษตรกรที่เคยไปช่วยสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์	86.5					
ประเด็นทัศนคติ (ร้อยละ)	1*	2*	3*	4*	5*	เฉลี่ย
2) การสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์เป็นสิ่งไม่จำเป็น	69.71	25.48	3.85	0.96	0	4.64
3) หากผู้อื่นทำลายสิ่งสาธารณประโยชน์เป็นคนไม่ดี	0.48	0.48	1.92	39.91	51.21	4.53

1* หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2* หมายถึง ไม่เห็นด้วย

3* หมายถึง ไม่แน่ใจ

4* หมายถึง เห็นด้วย

5* หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หมายเหตุ คำถามเชิงลบข้อ 2 คะแนนจะกลับกัน คือ $1^* = 5$, $2^* = 4$, $3^* = 3$, $4^* = 2$, $5^* = 1$

จากตารางที่ 12 สรุปได้ว่าในเรื่องการปฏิบัติทางด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์พบว่าในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรเคยไปช่วยเพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่ในการสร้างและอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน เช่น เคยซ่อมแซมถนนเข้าหมู่บ้านที่ชำรุด เคยสร้างศูนย์เด็กเล็ก ร้อยละ 86.5 คน เนื่องจากผู้นำหมู่บ้านได้มีการขอแรงและขอความร่วมมือจากเกษตรกรซึ่งได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรเป็นอย่างดี

สำหรับประเด็นทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์มี 2 ประเด็น คือ การสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์เป็นสิ่งจำเป็น และหากมีผู้อื่นทำลายสิ่งสาธารณประโยชน์ ถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี ซึ่งคะแนนทัศนคติทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในช่วง 4.21-5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ "ดีมาก" มีคะแนนเฉลี่ย 4.6 และ 4.5 ตามลำดับ คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรเห็นความสำคัญของสิ่งสาธารณ

ประโยชน์มากขึ้น เพราะต้องได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ถนนเข้าหมู่บ้านที่ใช้ในการคมนาคมขนส่ง ศูนย์เด็กเล็ก เป็นต้น และยังช่วยกันเป็นหูเป็นตาคอยดูแลสิ่งสาธารณประโยชน์ไม่ให้เกิดความเสียหายอีกด้วย

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

การหาความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างตัวแปร ดังนี้

1. ได้หาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านระดับการศึกษา ความสามารถในการพูดภาษาไทย และอายุ กับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรด้วยสถิติ Pearson Product Moment Correlation
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ด้วยสถิติ t-test
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ระหว่างการไปและไม่ไปรวมปลูกป่า ด้วยสถิติ t-test
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ระหว่างการนับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และพุทธร่วมกับนับถือผี ด้วยสถิติ F-test

ตารางที่ 13 แสดงการหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ความสามารถในการพูดภาษาไทย และอายุกับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาชีวิต
ความเป็นอยู่ของเกษตรกรด้วยสถิติ Pearson Product Moment Correlation

ความสัมพันธ์	ระดับการศึกษา	ความสามารถใน การพูดภาษาไทย	อายุ	ทัศนคติด้านอนุรักษ์	ทัศนคติด้าน สิ่งแวดล้อม	ทัศนคติด้าน พัฒนาคุณภาพชีวิต	ทัศนคติด้านอนุรักษ์	ทัศนคติด้าน สิ่งแวดล้อม	ทัศนคติด้านอนุรักษ์
ระดับการศึกษา	1								
ความสามารถใน การพูดภาษาไทย	0.626**	1							
อายุ	-0.561**	-0.355**	1						
ทัศนคติด้านอนุรักษ์	0.197**	0.106	-0.046	1					
สิ่งแวดล้อมและป่าไม้	0.133	0.060	-0.040	0.631**	1				
ทัศนคติด้าน พัฒนาอาชีพ	-0.040	-0.038	-0.019	0.386**	0.356**	1			
พัฒนาคุณภาพชีวิต	0.001	-0.032	0.070	0.436**	0.544**	0.352**	1		
ทัศนคติด้านอนุรักษ์								1	
สิ่งแวดล้อมและป่าไม้									1

** ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ในการอธิบายผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยขออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับการศึกษา ความสามารถในการพูดภาษาไทยและอายุ กับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ และความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ เฉพาะที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 เพียงบางคู่ที่สำคัญ

จากตารางที่ 13 สรุปได้ว่า

ตัวแปรระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ คือ

1. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.626 กับความสามารถในการพูดภาษาไทย สามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงจะพูดภาษาไทยได้ดี คงเนื่องมาจากผู้ที่ได้รับการศึกษามีโอกาสพูดคุยภาษาไทยกับผู้สอนในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสพูดคุยกับคนพื้นราบมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจึงทำให้เกษตรกรพูดภาษาไทยได้ดีด้วย

2. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางลบ คือ -0.561 กับอายุ สามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีอายุมากจะไม่ได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาต่ำ คงเนื่องมาจาก ในอดีตระบบการศึกษายังเข้าไปไม่ถึงชุมชนในที่สูง จึงทำให้เกษตรกรที่มีอายุมากไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าที่ควร หรือไม่ได้รับเลย

3. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.197 กับทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ สามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงนั้นมีทัศนคติเหมาะสมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ นั่นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ ไปสเตอร์ เข้ารับการอบรม ได้รับการแจกเอกสาร ฯลฯ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้ และเข้าใจการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่มากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรมีทัศนคติที่เหมาะสมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้

ส่วนความสัมพันธ์ของตัวแปรระดับการศึกษา กับทัศนคติด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายถึง ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติตามที่กล่าวไว้ข้างต้นไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการพัฒนาอาชีพ

ตัวแปรด้านความสามารถในการพูดภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างความสามารถในการพูดภาษาไทยกับอายุ คือ -0.355 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เกษตรกรที่พูดภาษาไทยไม่ได้ส่วนใหญ่จะมีอายุมาก นั่นคงเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่ได้รับการ

ศึกษา จึงไม่มีโอกาสพูดคุยภาษาไทย หรือพบกับคนอื่นที่พูดภาษาไทยมากนัก แต่คงพูดเพียงภาษาท้องถิ่นกับเพื่อนบ้านเท่านั้น จึงพูดภาษาไทยได้ไม่ติดนักหรือไม่ได้เลย

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านความสามารถในการพูดภาษาไทยและตัวแปรด้านอายุ กับทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่จำแนกตามประเด็น คือทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้ ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ จำแนกตามประเด็น ได้แก่

ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.631 กับทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ เหตุที่มีทัศนคติที่ดีในด้านการพัฒนาอาชีพแล้วมีทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ คงเป็นเพราะว่าผู้ที่มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ อาจคำนึงถึงการประกอบอาชีพที่มั่นคง ซึ่งดีกว่าการทำอะไรเลื่อนลอย จึงพยายามหาความรู้จากเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อนบ้านให้กับตนเอง

ทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้มีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.386 กับทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เหตุที่มีทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้แล้วมีทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ด้านระวังรักษาสุขภาพ) คงเป็นเพราะว่าผู้ที่ระวังสุขภาพอาจคำนึงถึงการมีสิ่งแวดล้อมที่ดีในเรื่องป่าไม้ ตลอดจนระวังสารเคมีที่ใช้ไม่ให้เป็นอันตรายต่อตนเอง ครอบครัวและผู้อื่น

ทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้มีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.436 กับ ทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์ เหตุที่มีทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้ แล้วมีทัศนคติด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์ คงเป็นเพราะว่า ในด้านการรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์นั้น อาจคำนึงถึงการมีสิ่งแวดล้อมที่ดีในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยไม่ตัดไม้เพื่อนำมาซ่อมแซมหรือปลูกสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์บ่อยๆ

ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.356 กับทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เหตุที่มีทัศนคติด้านการพัฒนาอาชีพ แล้วมีทัศนคติที่ดีในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคงเป็นเพราะว่า เกษตรกรที่มีทัศนคติที่จะระวังสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง อาจคำนึงถึง การพัฒนาอาชีพของตน ไม่ต้องการขาดโอกาสในการหาความรู้ให้กับตนเองจาก

เจ้าหน้าที่ เพื่อนบ้าน หรือจากการพาไปดูงานนอกสถานที่ ตลอดจนการทำกิจกรรมในอาชีพให้ดีขึ้น

ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.544 กับทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ เหตุที่มีทัศนคติที่ดีในด้านการพัฒนาอาชีพแล้วมีทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ระวังรักษาสิ่งแวดล้อมประโยชน์อาจคำนึงถึงการขนส่งสินค้าเกษตรที่ปลูก จึงมีทัศนคติที่ดีในการอนุรักษ์รักษาถนนหนทาง ซ่อมแซมเพื่อให้สะดวกในการขนส่งผลผลิต

ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์ในทางบวก คือ 0.352 กับทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ เหตุที่มีทัศนคติที่ดีในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้วมีทัศนคติที่ดีในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ คงเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ระวังรักษาสิ่งแวดล้อมประโยชน์ การมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ ปลอดภัยจากโรค อาจมีการเจ็บป่วยกระทันหัน จะได้นำส่งแพทย์ทันเวลา จึงต้องมีการซ่อมแซมถนนให้อยู่ในสภาพที่ดี สะดวกรวดเร็วต่อการเดินทาง

การหาความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบ่อนที่สูง ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง จำแนกตามประเด็น ดังนี้ ทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งสาธารณประโยชน์ ด้วยสถิติ t-test

ตารางที่ 14 แสดงการทดสอบหาความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบ่อนที่สูง ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงด้วยสถิติ t-test จำแนกตามประเด็น

ก. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	ค่า t-test	P
ชาย	108	4.589	0.507		
หญิง	100	4.417	0.593	2.25	0.045*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข. ด้านการพัฒนาอาชีพ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	ค่า t-test	P
ชาย	108	4.162	0.507		
หญิง	100	4.068	0.521	1.33	0.187

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ค. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่า t-test	P
ชาย	108	4.496	0.519		
หญิง	100	4.366	0.458	1.90	0.068

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ง. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่า t-test	P
ชาย	108	4.657	0.452		
หญิง	100	4.505	0.500	2.30	0.022*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบหาความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่จำแนกตามประเด็น ทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ ระหว่างเกษตรกรชายและหญิง พบว่าทัศนคติของเกษตรกรชายและหญิงมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น $\alpha = 0.05$ ในประเด็นทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ และทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ และทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์

จากความแตกต่างของทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ระหว่างเกษตรกรชายและหญิง พบว่าเกษตรกรชายมีทัศนคติด้านนี้ดีกว่าเกษตรกรหญิง คงเป็นเพราะว่าในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ นั้น มีส่วนทำให้เกษตรกรชายได้มีส่วนร่วมในการปลูกป่า ดูแลรักษาต้นไม้ได้อย่างมีความสะดวกในเรื่องต่างๆมากกว่าเกษตรกรหญิง โดยแต่ละครัว

เรือนจะมอบหมายให้เกษตรกรชายเป็นตัวแทนมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าเกษตรกรหญิง เช่น การปลูกป่า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรชายที่ไปร่วมกิจกรรม มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นเกษตรกรหญิง เป็นผลให้เกษตรกรชายมีทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ดีกว่าเกษตรกรหญิง

ส่วนทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ ระหว่างเกษตรกรชายและหญิง พบว่าทัศนคติของเกษตรกรชายมีทัศนคติด้านนี้ดีกว่าเกษตรกรหญิง คงเป็นเพราะว่าจากการขอความร่วมมือของผู้นำหมู่บ้านให้มาช่วยกันซ่อมแซมหรือปลูกสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ พบว่าเกษตรกรชายมีส่วนร่วมกิจกรรมในการปลูกสร้างหรือบำรุงรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น ถนน มากกว่าเกษตรกรหญิง ส่งผลให้เกษตรกรชายมีทัศนคติในด้านนี้ดีกว่าเกษตรกรหญิง ซึ่งสอดคล้องกับวีรพงษ์ (2533 : 105 อ้างโดยสุภาพ, 2536 :15) ที่ยืนยันว่าเกษตรกรตำบลมีทัศนคติที่แตกต่างกัน สืบเนื่องมาจากลักษณะส่วนบุคคล คือ เพศที่แตกต่างกัน และประภัสสร (2538 :100) พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนักวิชาการเกษตรในสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 15 แสดงการทดสอบหาความแตกต่างของทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ระหว่างการไปร่วมปลูกป่าและการไม่ไปร่วมปลูกป่าด้วยสถิติ t-test

ประเด็น	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	ค่า t-test	P
ไป	167	4.527	0.526		
ไม่ไป	41	4.423	0.628	1.21	0.226

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 15 สรุปได้ว่าทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ของเกษตรกรบนที่สูง ระหว่างเกษตรกรที่ไปร่วมและไม่ไปร่วมปลูกป่า พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า การมีส่วนร่วมในสังคมมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้

การทดสอบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบนที่สูงระหว่างเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ พุทธร่วมกับนับถือผี จำแนกตามประเด็น ดังนี้ ทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้ ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ ด้วยสถิติ F-test

ตารางที่ 16 การทดสอบหาความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบนที่สูง ระหว่างเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ พุทธร่วมกับนับถือผี ด้วยสถิติ F-test จำแนกตามประเด็น

ก. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และป่าไม้

ศาสนา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่า F-test	P
พุทธ	99	4.57	0.50		
คริสต์	43	4.35	0.55		
พุทธร่วมกับนับถือผี	66	4.51	0.60	2.776	0.065

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข. ด้านการพัฒนาอาชีพ

ศาสนา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่า F-test	P
พุทธ	99	4.21	0.46		
คริสต์	43	3.92	0.51		
พุทธร่วมกับนับถือผี	66	4.11	0.56	4.508	0.012*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนคติด้านการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรที่นับถือศาสนา เป็นรายคู่ พบความแตกต่าง คือ

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ศาสนา	พุทธ	คริสต์	พุทธร่วมกับนับถือผี
พุทธ	-	0.29*	0.10
คริสต์		-	0.19
พุทธร่วมกับนับถือผี			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างตัวแปรกลุ่มนั้นหรือคู่หนึ่ง

ข. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ศาสนา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	ค่า F-test	P
พุทธ	99	4.63	0.45		
คริสต์	43	4.25	0.42		
พุทธร่วมกับนับถือผี	66	4.35	0.52	13.460	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนคติด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่นับถือศาสนาเป็นรายคู่ พบความแตกต่าง คือ

ศาสนา	พุทธ	คริสต์	พุทธร่วมกับนับถือผี
พุทธ	-	0.38*	0.28*
คริสต์		-	0.10
พุทธร่วมกับนับถือผี			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างตัวแปรกลุ่มนั้นหรือคู่หนึ่ง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ค. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์					
ศาสนา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	ค่า F-test	P
พุทธ	99	4.61	0.49		
คริสต์	43	4.44	0.44		
พุทธร่วมกับนับถือผี	66	4.64	0.48	2.537	0.082

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 16 สรุปได้ว่าในการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ของเกษตรกรบนที่สูง ระหว่างเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ พุทธร่วมกับนับถือผี จำแนกตามประเด็น ดังนี้ ทัศนคติในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ ทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ พบว่า เกษตรกรทั้งสามกลุ่มมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป่าไม้ และทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประโยชน์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาอาชีพ ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรทั้งสามกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น $\alpha = 0.05$

เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนคติในด้านการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรทั้งสามกลุ่มด้วย LSD (Least Significant Difference) พบว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติด้านนี้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 กับเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์ โดยที่เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติด้านนี้ดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์ อาจเป็นเพราะว่าการนับถือศาสนาเดียวกัน คือ ศาสนาพุทธ ระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ อาจทำให้เกษตรกรมีความใกล้ชิดมากกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์ และอาจทำให้เกิดความไว้วางใจมากกว่า โดยในวันสำคัญต่างๆทางศาสนา เจ้าหน้าที่มักขอความร่วมมือให้เกษตรกรทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรมให้ความรู้ เกษตรกรก็จะให้ความร่วมมือ จึงทำให้เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติต่อการพัฒนาอาชีพดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์

เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรทั้งสามกลุ่มด้วย LSD พบว่ามีความแตกต่าง 2 คู่ คือ เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติแตกต่าง

ต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 กับเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์และพุทธร่วมกับนับถือผี โดยที่เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติด้านนี้ดีกว่าเกษตรกรที่นับถือศาสนาคริสต์ และเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับนับถือผี อาจเป็นเพราะ ในเรื่องการระวังสุขภาพอนามัยและโรคเอดส์ เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธจะได้รับการดูแลรักษาที่ดีกว่าจากแพทย์แผนปัจจุบัน แต่เกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธร่วมกับนับถือผี ยังอาศัยหมอผีในการรักษาโรค ซึ่งเป็นความเชื่อที่ถ่ายทอดมาจากประเพณีดั้งเดิมของเกษตรกร การดูแลสุขภาพจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งศาสนามีผลให้ทัศนคติในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกันด้วย